

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW; NATURAL RESOURCE LAW

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2024-37-16>

УДК 349.412.2

К. П. ПЕЙЧЕВ

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін юридичного факультету

E-mail: peychev.lawyer@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7200-3564>

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Харків, 61022, майдан Свободи, 4

ВІДБУДОВА АГРОСЕКТОРУ В РАМКАХ ПРОГРАМИ «UKRAINE FACILITY»

АНОТАЦІЯ: *Вступ.* Аграрний сектор має в Україні значний потенціал і він може стимулювати економічне зростання. В цьому напрямку ключовими факторами є подальша інтеграція України в Європейський Союз. З метою втілення зазначених пріоритетів на законодавчому рівні була розроблена програма «Ukraine Facility». Ефективність нормативного регулювання аграрного сектору повинна здійснюватись виходячи із дослідження взаємодії економічних, правових та соціальних інтересів і має суттєву наукову актуальність. Систематизація, структурування та узагальнення основних правових положень у напрямку реформування агропродовольчого сектору України в межах регламенту програми «Ukraine Facility» має достатню доцільність. Дослідження проводиться з метою збирання, оновлення, систематизації, аналізу фактів, синтезу нових знань та узагальнень, що описують правові явища та дозволяють будувати причинно-наслідкові зв'язки між явищами і в подальшому прогнозувати їхній перебіг.

Короткий зміст основних результатів дослідження. Для аналізу, застосовуються правові норми викладені у регламенті програми для України «Ukraine Facility» який передбачає відбудову агросектору нашої країни протягом 2024-2027 років. Проаналізовані законодавчі приписи існуючого правового регулювання наступних секторів аграрного ринку: інституційні основи сільськогосподарського виробництва і сталого розвитку сільських територій; забезпечення роботи ринку сільськогосподарських земель; адміністративна та інституційна здатності для керування інвестиційними планами аграрного виробництва; перспективність електронного реєстру сільськогосподарських товаровиробників; іригаційний сектор.

Висновки. Концепція нормативного впорядкування та регулювання аграрних відносин повинна враховувати, що їх учасники наділені обізнаністю та незалежною волею, а саме сільськогосподарське виробництво повинно регулюватися не тільки економічними чинниками але в більшості екологічними та соціальними перевагами. Класична наука передбачає, що всі учасники продовольчого сектору діють найбільш слушно, ставлячи за ціль отримання найбільшого доходу, дослідження аграрних відносин та спроби спрогнозувати поведінку суб'єктів ринкових відносин та стан сектору проводився саме на цій гіпотезі. Співставлення зазначених показників свідчить про доцільність прийняття правових норм викладених у регламенті програми для України «Ukraine Facility» який передбачає відбудову агросектору нашої країни протягом 2024-2027 років.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *продовольча безпека, аграрний ринок, ринок земель сільськогосподарського призначення, інституційні основи сільськогосподарського виробництва, сталий розвиток сільських територій, реєстр сільськогосподарських товаровиробників, іригаційний сектор.*

Як цитувати: Пейчев К. П., Відбудова агросектору в рамках програми «Ukraine facility». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право».* 2024. Вип. 37. С. 142-149. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2024-37-16>

In cites: Peychev K.P. (2024) Agricultural sector development within the Ukraine facility program. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series "Law",* (37), P.142-149. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2024-37-16> (in Ukrainian)

Вступ. У лютому 2024 року Європарламентом був затверджений регламент програми для України «Ukraine Facility» який передбачає відбудову агросектору нашої країни протягом 2024-2027 років.

Цей процес буде складатись із шести основоположних напрямків і є основою для інвестування у АПК [1].

Постановка завдання дослідження. Аграрний сектор має в Україні значний потенціал і він може стимулювати економічне зростання, в цьому напрямку ключовими факторами є подальша інтеграція в Європейський Союз, вихід на вищі шаблі ланцюга створення доданої вартості та підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.

Довершення земельної реформи, адаптація законодавства та еталонів і вимог ЄС, формування політики на основі реальних даних, поліпшення системи контролю в основних галузях, а також зміцнення належних інститутів можуть підняти обсяги виробництва та експорту сільськогосподарської продукції. Це підвищить залученість інвесторів, утворить сталий аграрний сектор і сектор аквакультури, створить робочі місця та допоможе підтримати сільські громади. Укріплення інституційної спроможності публічних суб'єктів у галузі, завдяки вчасному запровадженню реформи державного управління має важливе значення для сповнення реформ. Для забезпечення отримання аграрними підприємствами вигід від доступу до ринків Європейського Союзу, необхідна відповідна формалізація, підтримка інвестиційної привабливості та доступ до фінансових ринків.

З метою втілення зазначених пріоритетів на законодавчому рівні була розроблена програма для України «Ukraine Facility». Ефективність нормативного регулювання аграрного сектору повинна здійснюватись виходячи із дослідження взаємодії економічних, правових та соціальних інтересів і має суттєву наукову актуальність.

Мета дослідження: систематизація, структурування та узагальнення основних правових положень у напрямку реформування агропродовольчого сектору України в межах регламенту програми «Ukraine Facility».

Дослідження проводиться з метою збирання, оновлення, систематизації, аналізу фактів, синтезу нових знань та узагальнень, що описують правові явища та дозволяють будувати причинно-наслідкові зв'язки між явищами і в подальшому прогнозувати їхній перебіг.

Стан наукової дослідженості теми. Правові аспекти реформи земельних та аграрних відносин приділено увагу українськими науковцями, а саме: Носік В., Андрейцев В., Гуревський В, Гетьман А., Каракаш І., Кулинич П., Костяшкін І., Разметаєв С., Погрібний О., Шульга М. та ін.

Методи дослідження. Застосовувались емпіричний, системний, теоретичний, логічний, функціональний методи.

Результати дослідження.

18.03.24 року уряд України затвердив план реформ для отримання в подальшому фінансової допомоги від Європейського Союзу на період до 2027 року. Документ стає основою надання підтримки в рамках програми яка триватиме 4 роки із загальним обсягом фінансування в 50 млрд. євро [2].

Уряд таким чином зауважує, що сільське господарство України є важливою основою створення додаткової вартості в економіці. Доволі значні площі чорноземів і сприятливий клімат та ландшафт помітною мірою впливають на сільськогосподарську ефективність нашої країни.

Потрібно взяти до уваги що землі сільськогосподарського призначення складають понад 41 млн. га, тобто 70% всієї території держави.

Станом на 2021 рік сільськогосподарський сектор України виробляв біля 11% валового національного продукту, в тому числі 40% експорту та забезпечував 17% працевлаштування населення.

Потрібно констатувати, що війна з Росією призвела до суттєвих збитків в сільськогосподарському секторі. Після повномасштабного російського вторгнення в Україну в АПК спостерігалось зменшення загального обсягу виробництва на 30% з одночасним скороченням площ посівних на 25% у 2023 році (в порівнянні із 2021 роком). Об'єм виробництва продукції тваринництва впав на 10%. Обстріли енергетичної інфраструктури спричинили зменшення обсягу виробництва безмал на 12%.

Прямі збитки складають 9,3 млрд євро.

Непрямі збитки дорівнюють 63,2 млрд євро, та складаються із:

- зменшення виробництва;
- забруднення земель;
- засмічення мінами та іншими вибухонебезпечними речовинами;
- порушенням логістики;
- збільшенням виробничих витрат.

Як зазначають дослідники, державне регулювання аграрної сфери відповідає концепції стратегічного планування та шляхом нормативно-правового забезпечення здатне формувати стратегічні орієнтири розвитку аграрного сектору відповідно до соціально-економічних викликів сучасності. Водночас, до проблем державного регулювання аграрного сектору слід віднести його не системність, що обумовлює нерівномірність розвитку галузей агропромислового комплексу. Розпорошеність масиву нормативно-правових актів, що регулюють аграрний сектор, перешкоджає його ефективному правозастосуванню [3].

Враховуючи викладене, першорядне значення для відновлення та розвитку сільських територій України, оптимізації зайнятості та доходів сільських домогосподарств, створення місцевих ланцюгів формування доданої вартості має стимулювання та розвиток агро-

продовольчих технологій та швидка суцільна автоматизація і цифровізація виробництва сільськогосподарської продукції.

Саме таке спрямування мають засади визначені у програмі Ukraine Facility, що будуть досліджені далі.

Аналіз програми дає можливість виокремити та систематизувати наступні елементи реформ агропродовольчого сектору:

1. Інституційні основи сільськогосподарського виробництва і сталого розвитку сільських територій та їх узгодження із політикою Європейського Союзу.

2. Забезпечення роботи ринку сільськогосподарських земель.

3. Поліпшення адміністративної та інституційної здатності для керування інвестиційними планами.

4. Удосконалення легального публічного цифрового реєстру сільськогосподарських товаровиробників.

5. Розвиток іригаційного компоненту для досягнення кліматичної стійкості галузі.

6. Розмінування територій та акваторій.

Таку систему можна вважати доволі вдалою, оскільки її структура реалізує позицію таких науковців як Третяк А., Ковалишин О. та Третяк Н, відносно того, що з урахуванням принципів стійкого розвитку, досягнення соціального добробуту сільського та міського населення, а також подолання загроз, зокрема тих, що мають екологічний характер, можливе лише за умови єдності трьох груп інтересів - соціальних, економічних і екологічних [4].

Розглянемо кожен із елементів програми «Ukraine Facility» докладніше.

Перший елемент, це удосконалення інституційних основ сільськогосподарського виробництва і сталого розвитку сільських територій та їх узгодження із політикою Європейського Союзу.

Передбачається доопрацювання та прийняття «Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на період до 2030 року», що забезпечить формулювання національних пріоритетів у аграрному секторі та довгострокових пріоритетів. Прийняття стратегії планується у 4 кварталі 2024 року. Вона буде ґрунтуватись на наступних основних напрямках:

- адаптування української політики в аграрному секторі та розвитку сільських просторів з новою загальною аграрною політикою ЄС; вставлення цілей, таких як: імплементація національних стратегічних планів держав-членів Європейського Союзу і сфер, які потребують особливої уваги в Україні, таких як

післявоєнне відновлення та підтримка розвитку, зрошення та земельна реформа;

- розроблення необхідних адміністративних систем за для інституційного зміцнення та розбудови спроможності;

- оптимізація процесу узгодження законодавчих актів у сфері сільського господарства та санітарного контролю із нормами Європейського Союзу;

- державна підтримка малих товаровиробників і сільських громад;

- формування засад і цілей заходів з охорони навколишнього природного середовища та зменшення результатів зміни клімату;

- орієнтацією на надійне фінансове управління за допомогою розбудови програм які засновані на доказах та зміцненні потужностей з ведення звітності і фінансового контролю.

Доцільним буде очікувати наступні результати від змін у законодавстві:

Впровадження стратегічних пріоритетів у галузі та наступне здійснення заходів допомоги, які переважно будуть цілеспрямовані на посилення агропромислових ланцюгів, уводячи диверсифікацію виробництва, підняття стандартів якості та безпеки, потрібних інституційних, освітніх та маркетингових потужностей, буде підтримано розробкою політики на основі доказових систем та забезпечить зміцнення аграрно-продовольчої галузі.

Адаптація інституційних основ, сільськогосподарського виробництва та піднесення сільських територій, що відповідає нормативам Європейського Союзу повністю відповідає меті принципу "не завдання суттєвої шкоди", скільки це припустимо в часи війни або післявоєнного поновлення та відбудови.

Аналізуючи запропоновані пропозиції, можна зауважити, що вони узгоджуються і доповнюють стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій які розроблялись Національним науковий центром "Інститут аграрної економіки"[5].

Другим елементом програми виступає забезпечення роботи ринку сільськогосподарських земель.

Для покращення функціонування обігу земель, будуть забезпечені:

- інформаційна узгодженість дій між Державним земельним кадастром та Державним реєстром речових прав на нерухоме майно (вдосконалення передбачається у 1 кварталі 2024 року). Це забезпечить самодіюче передавання до Державного земельного кадастру інформації про вартість об'єкта нерухомості та речових прав на нього;

- започаткування автоматизованого порядку публічного моніторингу земель та правовідносин в межах роботи Державного земельного кадастру (запровадження відбудеться у 1 кварталі 2025 року);

- впровадження до 1 кварталу 2025 року програмного забезпечення Державного земельного кадастру в частині геоінформаційного порядку проведення масового оцінювання відповідно до нормативів Європейського Союзу.

Потрібно позначити, що починаючи з 25.07.2022 в Україні вже впроваджено функціонал відносно автоматичного формування, програмним забезпеченням Державного земельного кадастру, витягу із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок сільськогосподарського призначення (за межами населених пунктів) в електронній формі [6].

Отже можна буде очікувати наступні зміни після реформ:

Запровадження повноцінного цифрового доступу до послуг призведе до скорочення адміністративної дискреції, поліпшить доступність послуг для народонаселення та юридичних осіб, сприяючи одночасно утриманню податків та наповненню бюджетів місцевих органів. Таке починання сприятиме вагомій транспарентності обороту земель та, відповідно, розвитку сільськогосподарського виробництва.

У зв'язку з цим, інформаційна узгодженість реєстрів буде мати вплив на доступність сучасних технологій в тому числі для невеликих фермерських господарств. Слушною з цього приводу є думка науковців, які констатують: «досвід Європейського Союзу стверджує, що пріоритетним способом розвитку земельного ринку є його розвиток шляхом стимулювання фермерського методу землеволодіння та землекористування, що сприяє виконанню соціальної функції землею» [7].

Третій елемент це поліпшення адміністративної та інституційної здатності для керування інвестиційними планами.

Передбачається до 3 кварталу 2025 року прийняття змін до Закону України "Про державну підтримку сільського господарства України". Який буде базуватись на головних напрямках:

- опрацювання наступних заходів державної допомоги (за допомогою донорського виду фінансування), у тому числі у обраних напрямках, таких як аквакультура та рибальство; із застосуванням SWOT-аналізу та відповідно до головних результатів секто-

рального розбору та, які будуть відповідати європейським та національним стандартам, узгодженим з ЄС;

- впровадження заходів допомоги аграрного виробництва для невеликих фермерських господарств з метою залучення інвестицій із приватного сектора економіки (у матеріальні активи сільських господарств, з метою перероблення продукції та її реалізації);

- уведення економічних інструментів, в тому числі кредитні гарантії для всіх видів фермерських господарств у співробітництві з міжнародними фінансовими закладами;

- інформатизація із застосуванням програм цифрового документообігу;

- надання державної підтримки лише через Державний аграрний реєстр, який автоматизується із електронними системами, такими як реєстри майна, тварин, лісів та земельний кадастр.

Від цього блоку, можливо очікувати наступні результати:

Запровадження системи допомоги, інвестиційної спрямованості у традиціях ЄС поліпшить якість управління, підвищить прозорість та ефективність скерованості державної допомоги у сільському господарстві. Крім того, це додасть Україні можливості набутти досвід ЄС відносно процедур запровадження, посилити спроможності на загальнонаціональному та місцевому рівнях та підготуватися до дієвого виконання планів підготовки входження до Європейського Союзу.

Це, своєю чергою, надає змогу більш ефективно адаптуватися до стандартів ЄС та спільною сільськогосподарською політикою, що сприяє умовам, визначеним принципом "не завдання суттєвої шкоди", наскільки це імовірно в стані війни або післявоєнного поновлення та відбудови.

Таке реформування адміністративної та інституційної здатності для керування інвестиційними планами поєднає суспільні та приватні інтереси в аграрному секторі, оскільки з точки зору доктрини: «Процес конструктивного поєднання (балансу) та взаємного узгодження суспільних та приватних інтересів потрібно розглядати як філософську і інтегративну модель» [8].

Четвертий напрямок програми говорить про удосконалення публічного цифрового реєстру сільськогосподарських товаровиробників.

Планується в 4 кварталі 2024 року прийняття закону про Державний аграрний реєстр (ДАР) який буде базуватися на наступних основних спрямуваннях:

- ДАР буде вважатись публічним цифровим реєстром у сфері сільськогосподарської політики та національної продовольчої безпеки. Встановлюватимуться нормативи регулювання його базових структур, а саме процеси адміністрування, формування даних та способу доступу третіх осіб до системи;

- царина охоплення ДАР розширюється для опрацювання і внесення даних відносно стейкхолдерів у рамках усіх низок створення доданої вартості в сільському господарстві, а саме сільськогосподарських товаровиробників, виробництв харчової промисловості, лісокористувачів та водокористувачів;

- функціональні перспективи ДАР множаться в напрямку надання різних видів фінансової, інформаційної та технічної підтримки, будь-яких новітніх адміністративних послуг, введення аналітично-інформації допомоги;

- реєстрація в ДАР виступає обов'язковою передумова щоб отримати будь-якого допомогу від держави;

- запроваджується обов'язковість оприлюднення реєстру бенефіціарів для будь-яких проєктів підтримки галузі від держави, що реалізуються через ДАР.

Варто відзначити, що у 2020 році було прийнято законодавчі зміни відносно функціонування Державного аграрного реєстру та удосконалення державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Державного аграрного реєстру та удосконалення державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції» [9] запровадив низку новел які вдалим чином можуть бути поєднані із наступними змінами, що запропоновані програмою Ukraine Facility.

Очікуваними результатами реформ у цій сфері стануть:

Закінчення реєстрації усіх сільськогосподарських виробників, надаючи особливу турботу стимулюванню реєстрації щонайменших виробників, збільшить доступ до платформ підтримки для тих, хто її потребує та приведе до зростання податкових надходжень і стимулюватиме формалізацію галузі. Вона також поліпшить роботу системи державної допомоги сільськогосподарського виробництва завдяки усуненню адміністративних перепон і втрат для аграрних підприємств при отриманні державної помочі. Розширення системи включення до реєстру забезпечить розроблення політик у галузі на основі реальних даних з урахуванням різноманіття фермерсь-

ких суб'єктів і будь-яких інших стейкхолдерів в рамках шаблів створення доданої вартості в аграрному секторі. Майбутня інтеграція ДАР, реєстрів землі, лісів і тварин сприятиме запровадженню інтегрованих структур керування та контролю, гармонізованих із правилами ЄС.

П'ятим спрямуванням реформ є розвиток іригаційного компоненту для досягнення кліматичної стійкості галузі.

Довгострокову програму запровадження іригаційного компоненту буде уведено до 1 кварталу 2025 року, програма зосереджена на наступних основних маршрутах:

- аналіз укомплектованих наслідків економічних плюсів які будуть визначатись в секторі зрошення;

- погоджування зі стратегією у галузі управління водними ресурсами та принципами керівництва водними ресурсами відповідно до басейнового підходу;

- формування потрібних публічних та приватних інвестицій і вимоги в наступній приватизації;

- площини врядування та управління в галузі;

- проведення будь-якого проєкту відновлення або спорудження лише після оцінки впливу на зовнішнє природне середовище відповідно до рекомендацій Європейського Союзу відносно оцінки впливу на середовище та стратегії екологічного розуміння і згідно законодавства України у галузі довкілля.

Сподіваними наслідками реформування можна розглядати:

Втілення системи зрошення допоможе зростанню продуктивності сільськогосподарських угідь та забезпечить сталість виробництва в умовах складних кліматичних ситуацій. Такий проєкт допоможе мінімізувати ризики, обумовлені посухами, і покращить забезпеченість населення продовольством. Відновлення та тривалий розвиток напрямку зрошення також підтримає здібність населення адаптуватися до негативних ефектів зміни клімату, отже, ця реформа також притаманна принципу "не завдання суттєвої шкоди", наскільки це ймовірно в стані війни чи післявоєнного відновлення та відбудови.

Потрібно відмітити, що наприкінці серпня 2023 року у м. Стокгольм (Швеція) пройшла конференція «Всесвітній тиждень води 2023», у рамках конференції відбулася панельна дискусія на тему: «Вплив війни та клімату на водну безпеку в Україні». Увагу учасників було сфокусовано на впливі російського вторгнення в Україну на водну

безпеку в іригаційному секторі, збитки, втрати і потреби іригаційної галузі, що виникли внаслідок війни [10]. Таким чином, цей напрямок є доволі актуальним для впровадження.

Шостим наміром програми виступає розмінування територій та акваторій.

На період до 2033 року будуть прийняті відповідні законодавчі акти в тому числі Національна стратегія протимінної діяльності, яка буде включати такі основні елементи:

- керівництво у галузі протимінної роботи;
- допомога суб'єктам протимінної діяльності в провадженні ефективних засобів у їх роботі;
- попередження нещасним подіям;
- комплексна підтримка постраждалих;
- інноваційна діяльність у сфері розмінування;
- гендерний паритет і залученість;
- запровадження приватного ринку;
- дійова та прозора донорська підтримка;
- втілення заходів пріоритизації задач у галузі протимінної діяльності.

Отже процес розмінування підтримує досягнення екологічних цілей, оскільки воно сприяє запобіганню забрудненню земель, лісів та водойм, що спричинені війною, і сприяє захисту біорізноманіття та в цілому дикій природи. Крім того, розмінування сприяє очищенню водних, лісових та морських ресурсів, та-

ким чином, відповідаючи принципу "не завдання суттєвої шкоди".

На сьогодні правові та організаційні засади здійснення протимінної діяльності в Україні та особливості державного регулювання у відповідній сфері реалізуються згідно до Закону України «Про протимінну діяльність в Україні» [11].

Запропонована підтримка цього процесу буде мати не лише безпекові але і екологічні переваги.

Висновки. Концепція нормативного впорядкування та регулювання аграрних відносин повинна враховувати, що їх учасники наділені обізнаністю та незалежною волею, а саме сільськогосподарське виробництво повинно регулюватися не тільки економічними чинниками але в більшості екологічними та соціальними перевагами.

Класична наука передбачає, що всі учасники продовольчого сектору діють найбільш слушно, ставлячи за ціль отримання найбільшого доходу, дослідження аграрних відносин та спроби спрогнозувати поведінку суб'єктів ринкових відносин та стан сектору проводився саме на цій гіпотезі.

Співставлення зазначених показників свідчить про доцільність прийняття правових норм викладених у регламенті програми для України «Ukraine Facility» який визначає відбудову агросектору нашої країни протягом 2024-2027 років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Регламент програми для України «Ukraine Facility» на період 2024-2027 років. Прийнято Європейським парламентом 17 жовтня 2024 року. URL:<https://www.kmu.gov.ua/news/yevroparlament-pidtrymav-stvorennia-programy-ukraine-facility-na-50-mlrd-ievro-protiahom-2024-2027-rokiv>.
- 2.Розпорядження КМУ від 18 березня 2024 р. № 244-р «Про затвердження плану реформ «Ukraine Facility». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-planu-t180324>.
- 3.Павло Несенко: «Методичні підходи до оцінки ефективності державного регулювання аграрного сектору». *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 288-296 URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/09/2022-308-44.pdf>.
- 4.Tretiak A., Kovalyshyn O., Tretiak N. Assessment of the effectiveness of land use according to public land interests as a component of rural development. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2019. Vol. 19. Issue 4. P. 345–350. URL: http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.19_4/Art48.pdf.
- 5.Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій на період до 2030 року. Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки" НААНУ. Київ 2020 рік. URL: https://issuu.com/nnc_iae/docs/2020_14_str_nap_sta_roz
- 6.Інформаційний лист Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, від 26 липня 2022 року. URL: (<https://www.kmu.gov.ua/news/z-25072022-vprovadzhenno-avtomatychn-eormuvannia-vytyahu-pro-normatyvnu-hroshovu-otsinku-zemelnykh-dilianok-sh-pryznachennia-derzhheokadastr>).
- 7.Kostyashkin, I.O., Chudyk-Bilousova, N.I., Taranenko, L.S., Andrushko, A.V., Loginova, N.M. Land ownership in ukraine: Reform issues. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, [On-line], 11.4 (2020): 1175-1183. URL:<https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/5311>.
- 8.Fedchyshyn D., Ignatenko I. About restrictions of land rights in Ukraine. *Journal of Geography, Politics and Society* 2019, 9(1), 23–27 URL: <https://dSPACE.nlu.edu.ua/handle/123456789/16772>.
- 9.Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Державного аграрного реєстру та удосконалення державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції» № 985-IX від 05.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-20#Text>

10. Інформаційний лист, Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм від 21.09.2023. URL:https://darg.gov.ua/index.php?lang_id=1&content_id=12946&lp=75

11. Закону України «Про протимінну діяльність в Україні» № 2642-VIII, в редакції від 01.01.2024 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>

Стаття надійшла до редакції 07.02.2024

Стаття рекомендована до друку 18.03.2024

K. P. PEYCHEV

PhD (Law), Associate Professor of Civil Law
disciplines of the Faculty of Law

E-mail: peychev.lawyer@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7200-3564>

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Харків, 61022, майдан Свободи, 4

AGRICULTURAL SECTOR DEVELOPMENT WITHIN THE «UKRAINE FACILITY» PROGRAM

ANNOTATION. *Introduction.* The agricultural sector has significant potential in Ukraine and can stimulate economic growth. In this direction, the key factors are further integration into the European Union.

In order to implement the specified priorities at the legislative level, the program for Ukraine "Ukraine Facility" was developed. The effectiveness of regulatory regulation of the agrarian sector should be carried out based on the study of the interaction of economic, legal and social interests and has significant scientific relevance. Systematization, structuring and generalization of the main legal provisions in the direction of reforming the agro-food sector of Ukraine within the framework of the regulations of the "Ukraine Facility" program. The research is conducted for the purpose of collecting, updating, systematizing, analyzing facts, synthesizing new knowledge and generalizations that describe legal phenomena and allow to build cause-and-effect relationships between phenomena and subsequently predict their course.

Summary of the main results of the study. For the analysis, the legal norms outlined in the regulations of the program for Ukraine "Ukraine Facility" are applied, which provides for the reconstruction of the agricultural sector of our country during 2024-2027.

The legislative prescriptions of the existing legal regulation of the following sectors of the agricultural market are analyzed: institutional foundations of agricultural production and sustainable development of rural areas; ensuring the operation of the agricultural land market; administrative and institutional capacity to manage investment plans for agricultural production; prospects of the electronic register of agricultural producers; irrigation sector.

Conclusions. The concept of regulatory ordering and regulation of agrarian relations should take into account that their participants are endowed with awareness and independent will, namely, agricultural production should be regulated not only by economic factors, but mostly by environmental and social advantages. Classical science assumes that all participants in the food sector act in the most appropriate way, aiming to obtain the greatest income, researching agrarian relations and trying to predict the behavior of subjects of market relations, and the state of the sector was conducted precisely on this hypothesis. Comparison of the indicated indicators testify to the feasibility of adopting the legal norms set forth in the regulations of the program for Ukraine "Ukraine Facility", which provides for the reconstruction of the agricultural sector of our country during the years 2024-2027.

KEY WORDS: *food security, agricultural market, agricultural land market, institutional foundations of agricultural production, sustainable development of rural areas, register of agricultural producers, irrigation sector.*

REFERENCES

1. Regulations of the program for Ukraine "Ukraine Facility" for the period 2024-2027. Adopted by the European Parliament on October 17, 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yevroparlament-pidtrymav-stvorenia-prohramy-ukraine-facility-na-50-mlrd-ievro-protiahom-2024-2027-rokiv>. (in Ukrainian).

2. Decree of the CMU dated March 18, 2024 No. 244-r "On approval of the Ukraine Facility reform plan". URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-planu-t180324>. (in Ukrainian).

3. Pavlo Nesenko: "Methodical approaches to assessing the effectiveness of state regulation of the agricultural sector." Bulletin of Khmelnytskyi National University 2022, No. 4, pp. 288-296 URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/09/2022-308-44.pdf>. (in Ukrainian).

4. Tretiak A., Kovalyshyn O., Tretiak N. Assessment of the effectiveness of land use according to public land interests as a component of rural development. Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development. 2019. Vol. 19. Issue 4. P. 345-350. URL: http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.19_4/Art48.pdf.

5.Strategic directions of sustainable development of rural areas for the period up to 2030. National Scientific Center "Institute of Agrarian Economics" of the National Academy of Sciences. Kyiv 2020. URL: https://issuu.com/nnc_iae/docs/2020_14_str_nap_sta_roz (in Ukrainian).

6.Information letter of the State Service of Ukraine on geodesy, cartography and cadastre, dated July 26, 2022. URL: (<https://www.kmu.gov.ua/news/z-25072022-vprovadzhenno-avtomatychn-eormuvannia-vytiahu-pro-normatyvnu-hroshovu-otsinku-zemelnykh-dilianok-sh-pryznachennia-derzhheokadastr>). (in Ukrainian).

7. Kostyashkin, I.O., Chudyk-Bilousova, N.I., Taranenko, L.S., Andrushko, A.V., Loginova, N.M. Land ownership in Ukraine: Reform issues. Journal of Advanced Research in Law and Economics, [On-line], 11.4 (2020): 1175-1183. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/5311>.

8.Dmytro Fedchyshyn, Iryna Ignatenko. About restrictions of land rights in Ukraine. Journal of Geography, Politics and Society 2019, 9(1), 23–27 URL: <https://dSPACE.nlu.edu.ua/handle/123456789/16772>.

9. Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Functioning of the State Agrarian Register and Improvement of State Support to Agricultural Producers" No. 985-IX dated November 5, 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-20#Text> (in Ukrainian).

10. Information letter of the State Agency of Ukraine for the Development of Land Reclamation, Fisheries and Food Programs dated September 21, 2023. URL: https://darg.gov.ua/index.php?lang_id=1&content_id=12946&lp=75

11. Law of Ukraine "On Mine Action in Ukraine" No. 2642-VIII, as amended from 01.01.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text> (in Ukrainian).

The article was received by the editors 07.02.2024

The article is recommended for printing 18.03.2024